

MILJØKRAV: TRE TING DU MÅ VITE OM HVA SOM GJELDER OG HVA SOM KOMMER

Caroline Nilsen

Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ)

Byggavfallskonferansen 10.03.25

Offentlige anskaffelser: et av de viktigste virkemidlene for å redusere utslipp og avfall i byggsektoren

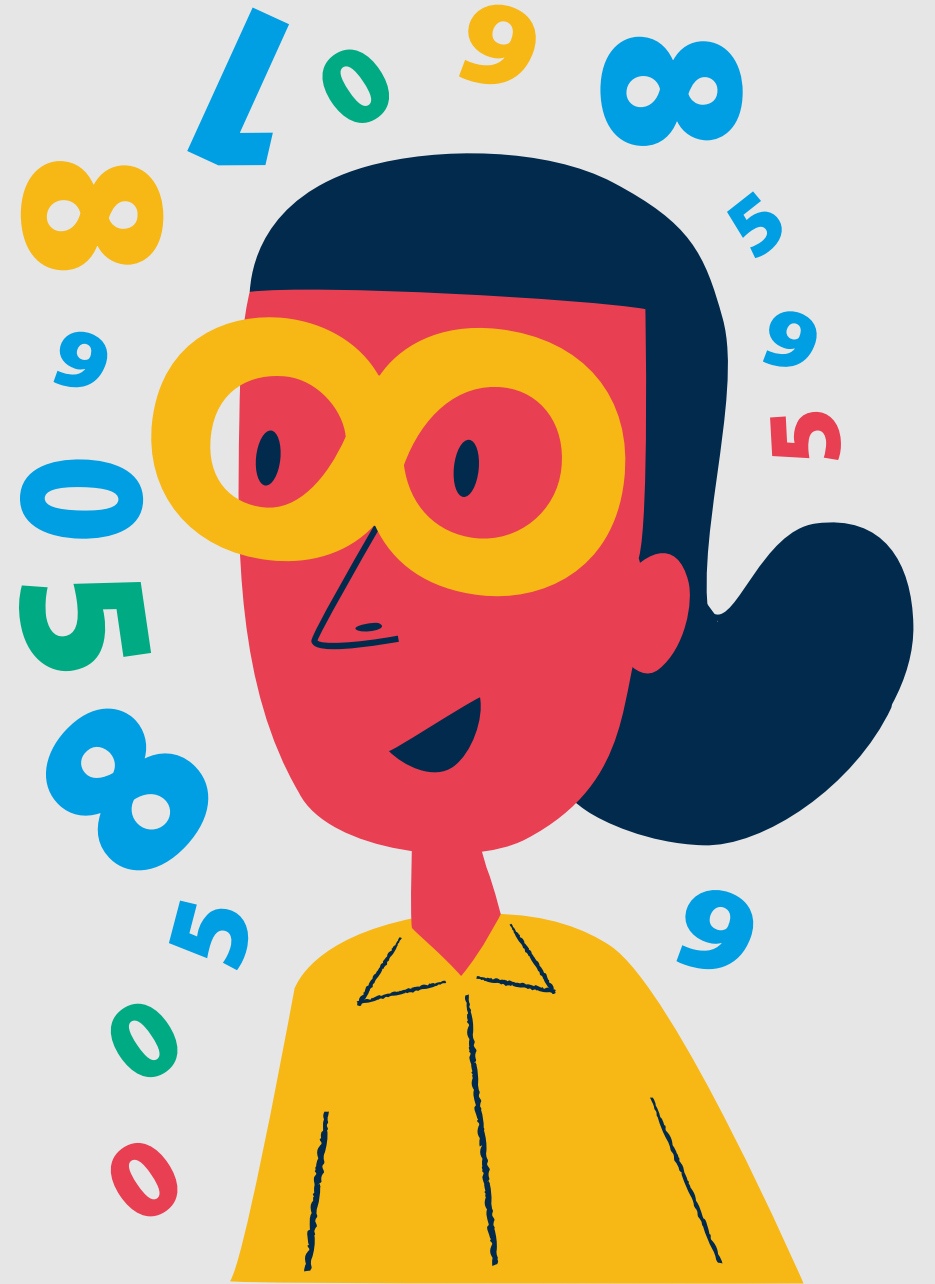
NOK 835 MRD

40 %

Miljøkrav: 3 ting du må vite:

1. Hva gjelder i dag?
2. Hva betyr det i praksis?
3. Hva kommer fremover?

HVA GJELDER NÅ?

Forskriften om anskaffelsesloven § 7-9

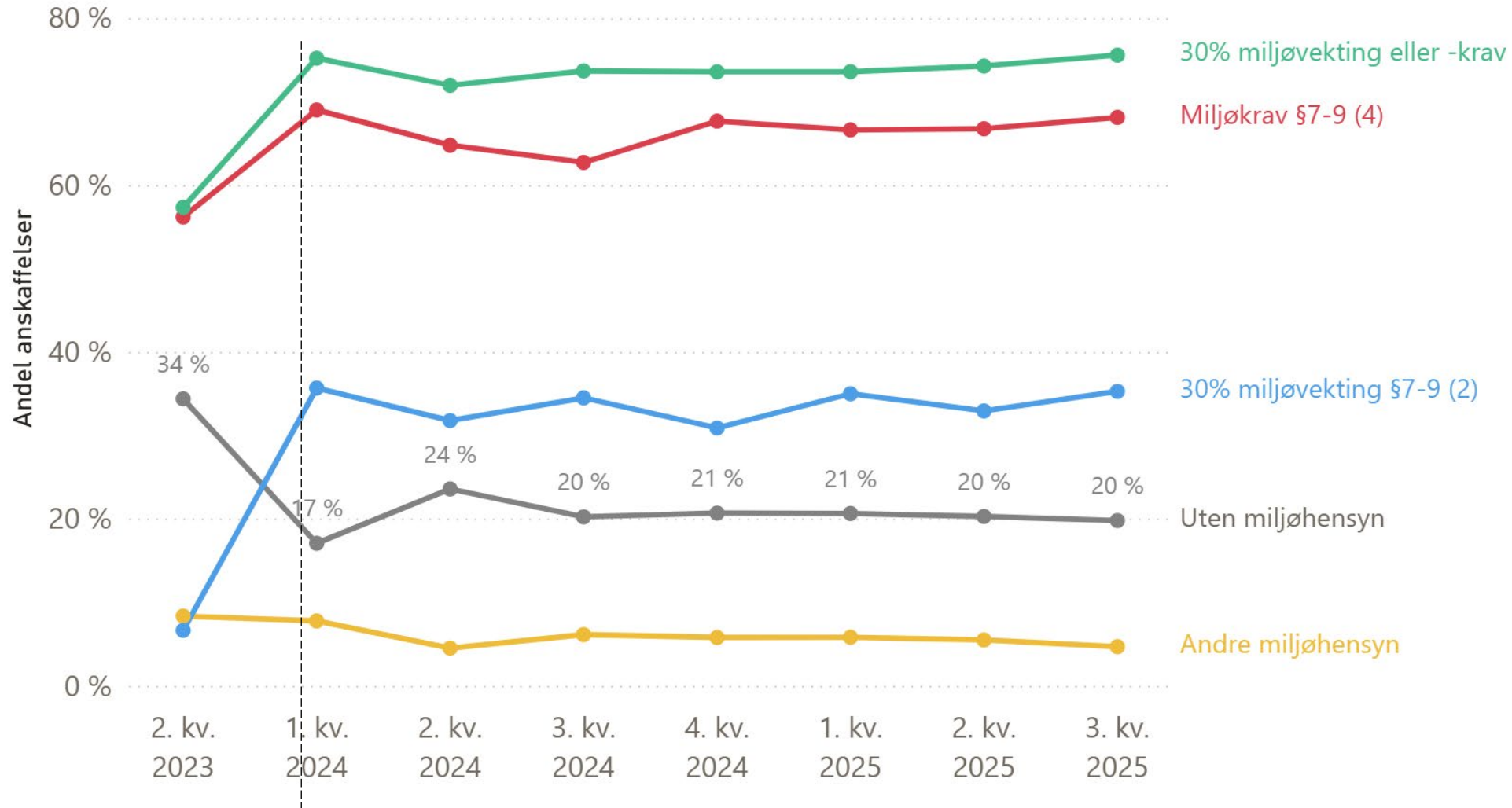
Regler om klima- og miljøhensyn

- Reglene trådte i kraft 1. januar 2024
- Hovedregel: **Klima- og miljøhensyn** skal vektes med minimum 30 %
- Unntak dersom nærmere vilkår er oppfylt
- Kun lov å tildele kontrakt på grunnlag av laveste pris eller kostnad når klima- og miljø ikke brukes som tildelingskriterium

§ 7-9. Klima- og miljøhensyn i offentlige anskaffelser

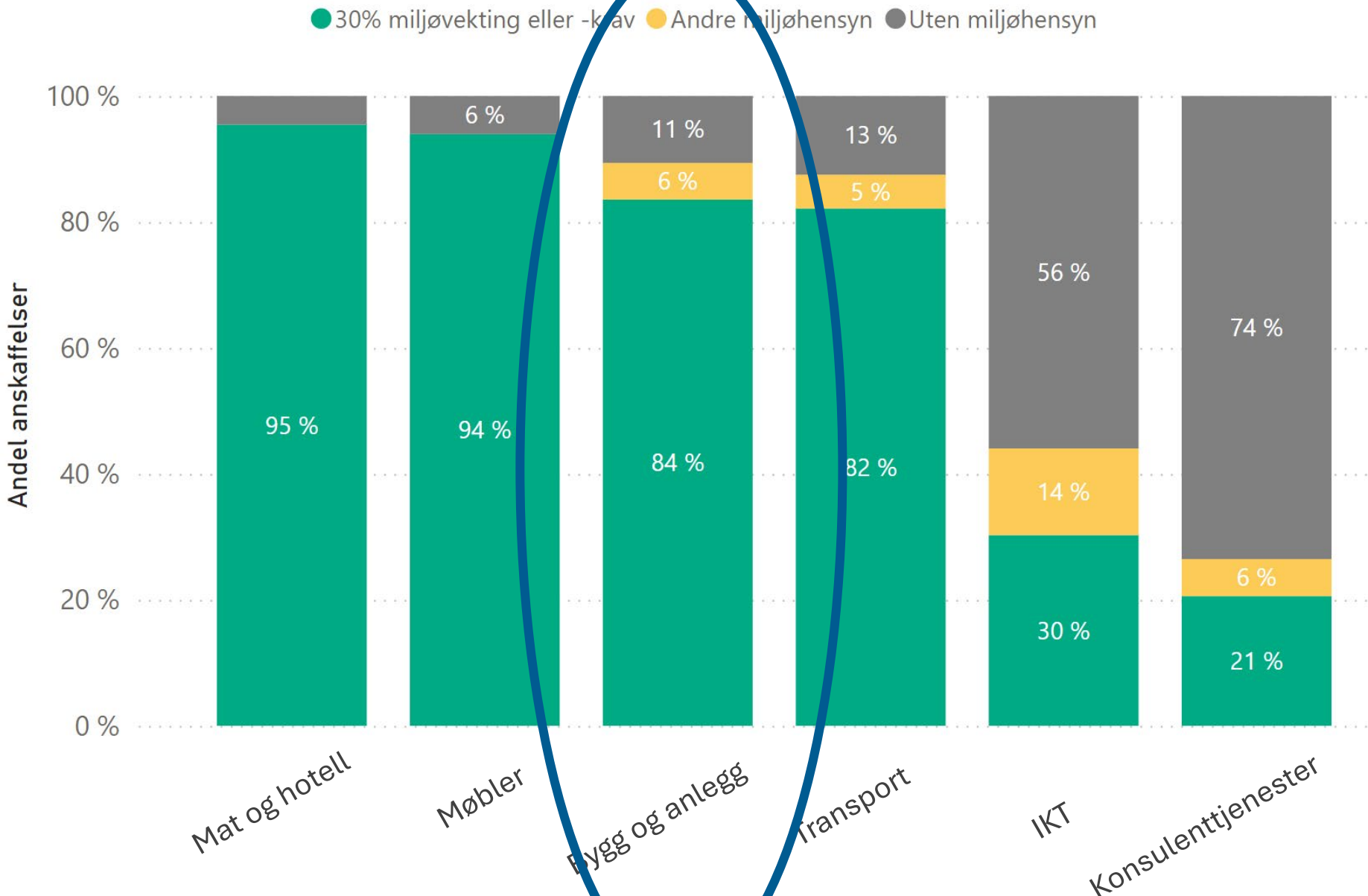
- (1) Krav og kriterier etter denne bestemmelsen skal ha som mål å redusere anskaffelsens samlede klimaavtrykk eller miljøbelastning.
- (2) Oppdragsgiver skal vekte klima- og miljøhensyn med minimum tretti prosent.
- (3) Der oppdragsgiver angir tildelingskriteriene i prioritert rekkefølge, bør klima- og miljøhensyn være blant de tre høyest prioriterte.
- (4) Tildelingskriterier etter andre og tredje ledd kan erstattes med klima- og miljøkrav i kravspesifikasjonen, dersom det er klart at dette gir en bedre klima- og miljøeffekt og dette begrunnes i anskaffelsesdokumentene. Dersom oppdragsgiver ikke prioriterer i tråd med tredje ledd, skal det stilles klima- og miljøkrav i kravspesifikasjonen, og dette skal begrunnes i anskaffelsesdokumentene.
- (5) Forpliktelsen til å stille krav eller kriterier etter denne bestemmelsen gjelder ikke dersom anskaffelsen etter sin art har et klimaavtrykk og en miljøbelastning som er uvesentlig og dette begrunnes i anskaffelsesdokumentene.

Praksis over tid: Klima- og miljøhensyn i anskaffelser

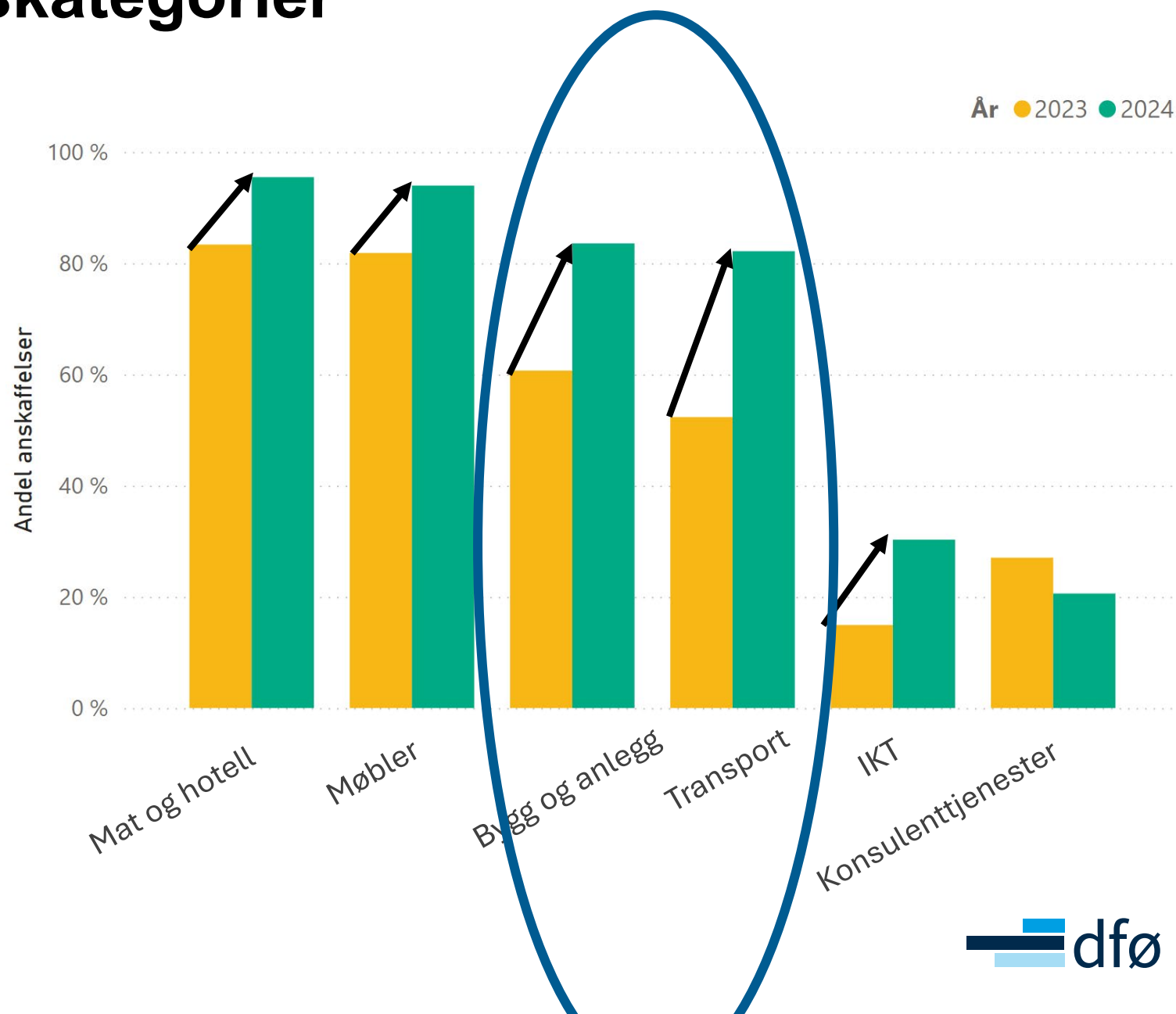
<https://www.anskaffelser.no/berekraftige-anskaffingar/klima-og-miljo/statistikk-om-klima-og-miljohensyn-i-offentlige-anskaffelser>

Resultater – innkjøpskategorier

Resultater – innkjøpskategorier

- 30%-regelen har hatt effekt innen de prioriterte kategoriene
- Særlig innen transport og bygg og anlegg er det en positiv utvikling

HVA BETYR DETTE I PRAKSIS?

DFØs tilbud på bærekraftige og innovative anskaffelser

Anskaffelser.no

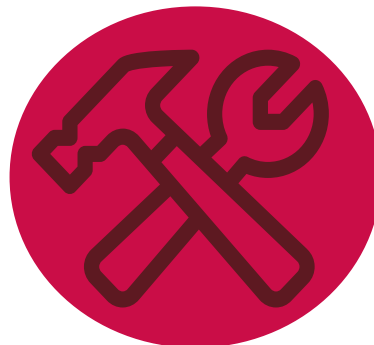
Kriterieveiviseren

Webinar, nettverk og
regionalt innsatsteam

404 34 830
Sparretelefonen@dfø.no
man-fre 09-12

Prioriterings-, risiko-, og
effektverktøy

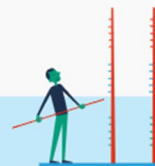
Sertifiseringsordning (SOA)
og Kom i gang-program

Kriterieveiviseren

Kriterieveiviseren – veileder til bærekraftige krav

Velg innkjøpskategori

Velg dine krav og kriterier

Last ned krav og kriterier

Finne gode krav og kriterier for å sikre deg bærekraftige anskaffelser. Velg din innkjøpskategori og få oversikt over DFØs forslag til krav, og få nyttige tips på veien.

Start her. Velg først din innkjøpskategori

Anlegg

Anlegg →

Avfallsinnsamling

Avfall fra tjenesteytende virksomhet →

Husholdningsavfall →

Bygg

FDV (Forvaltning, drift og vedlikehold) →

Nybygg →

Rehabilitering →

Energi

Batterier →

Kraftforsyning →

IKT

PC-er, skjermer og nettbrett →

Mat- og måltidstjenester

Mat- og drikkeprodukter →

Måltidstjenester →

Møbler og tekstiler

Kontormøbler →

Tekstiler →

Transport

Person- og varebiler →

Transport av varer og tjenester →

Anskaffelser.no

Fagsider om offentlige anskaffelser

Anskaffelser.no / Kriterieveiviseren / Nybygg og rehabilitering

✓ Du har valgt: Rehabilitering

1. Les dette først!

Dette må du vite før du skal anskaffe nybygg og rehabilitering

2. Velg dine krav og kriterier her!

Kom i gang

Kravspesifikasjon

Skjul

Kravspesifikasjon er minimumskravene som stilles til egenskapene til varene, tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene som oppdragsgiveren skal anskaffe.

Sirkulærøkonomi

Bygg for endringsdyktighet og ombruk

Unngå ikke-fornybare mineraler

Livssyklus kostnader (LCC)

Klima

Eksempler på anskaffelser av Nybygg og rehabilitering

Se hvordan grønne krav og kriterier er brukt i konkrete anskaffelser.

Asker viser at sirkulære bygg ikke behøver å koste mer

«Trafikklysmetode» fremmer ombruk ved nye Trondheim katedralskole

Kontering med NS 3454 – grunnlaget for smarte valg om bygg

«Totalentreprise med god tone» høynet klimamålet for nybygg

Smart ledelse ga suksess for miljø og HMS i bygging av skoler

Hvordan er kravene utviklet?

Krav og kriterier innen sirkulærøkonomi (kriterieveiviseren)

Gjeldende

Kravspesifikasjon

- Bygg for endringsdyktighet og ombruk
- Unngå ikke-fornybare mineraler
- Livssyklusstander (LCC)

Tildelingskriterium

- Massetransport og massehåndtering
- Byggavfallsminimering
- Ombruk av bygningsdeler og materialer

Nye (lanseres snart)

Kravspesifikasjon

- Bevaring og ombrukte byggematerialer og elementer
- Avfallshåndtering
- Demontering og klargjøring for ombruk

Kontraktskrav/vilkår

- Gjenvinnbar og gjenvunnet emballasje
- Unngå helse- og miljøskadelige stoffer
- Avfallsreduksjon

HVA KOMMER?

ENDRING AV ANSKAFFELSES- LOVEN

Lov om offentlige anskaffelser

- Første delutredning, 10. november 2023
- Andre delutredning, 16. mai 2024
- 26/2 2025: EU kommisjonen kunngjør revisjon av direktive innen 2026

DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENT

Prop. 147 L

(2024–2025)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Lov om endringer i anskaffelsesloven
(samfunnshensyn mv.)

STORTINGET

Innst. 38 L

(2025–2026)

Innstilling til Stortinget
fra næringskomiteen

Prop. 147 L (2024–2025)

Innstilling fra næringskomiteen om Lov om endringer i anskaffelsesloven (samfunnshensyn mv.)

Til Stortinget

1. Innledning

1.1 Proposisjonens hovedinnhold

Nærings- og fiskeridepartementet fremmer i proposisjonen forslag til endringer i lov 17. juni 2016 nr. 73 om offentlige anskaffelser (anskaffelsesloven). Forslagene tar sikte på å samle bestemmelsene om samfunnshensyn i offentlige anskaffelser. I tillegg legges det til rette for å innføre enklere regler om mindre offentlige anskaffelser. Proposisjonen er første steg i revisjonen av anskaffelsesregelverket.

2. Komiteens behandling

Komiteen avholdt høring om lovproposisjonen 11. november 2025, og det ble åpnet for skriftlig innspill. Opptak av høringen, høringsnotater og skriftlige innspill er sammen med sakens dokumenter tilgjengelige på sakssiden på stortinget.no.

3. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Trond Giske, Ruth Mariann Hop, Tobias Hangaard Linge, lederen Rune Støstad og Solveig Vitanza, fra Frem-

skrittspartiet, Tor André Johnsen, Stig Even Lillestøl, Marius Arion Nilsen og Bengt Rune Strifeldt, fra Høyre, Erlend Larsen og Bård Ludvig Thorheim, fra Sosialistisk Venstreparti, Ingrid Fiskaa, fra Senterpartiet, Geir Pollestad, fra Rødt, Geir Jørgensen, fra Miljøpartiet De Grønne, Une Bastholm, og fra Kristelig Folkeparti, Harry Valderhaug, viser til Prop. 147 L (2024–2025) Lov om endringer i anskaffelsesloven (samfunnshensyn mv.).

3.1 Generelle merknader

Komiteen viser til anskaffelsesutvalget, som ble oppnevnt av regjeringen 4. november 2022. Utvalget leverte to delutredninger, NOU 2023:26 og NOU 2024:9, som i sum utgjorde et forslag til en ny lov om offentlige anskaffelser. Komiteen viser videre til at EU i 2024 varslet revisjon av sitt anskaffelsesregelverk i løpet av kommisjonsperioden 2024–2029. Komiteen merker seg at regjeringen, som følge av EUs arbeid, anser det som lite hensiktsmessig å foreslå nye regler om prosedyrer for anskaffelser regulert av EØS-retten før Europakommisjonen har sluttført sin revisjon, slik at oppdragsgiver og leverandører slipper å tilpasse seg nytt regelverk i flere runder.

Komiteen viser til at det offentlige kjøper varer og tjenester for omtrent 835 mrd. kroner årlig, og at det offentlige samlet utgjør en betydelig innkjøpsmakt.

Komiteen merker seg at bakgrunnen for lovendringene er å styrke regelverkets samfunnshensyn ved å samle og samordne bestemmelsene om samfunnshensyn i anskaffelsesregelverket og ta bestemmelsene inn i loven.

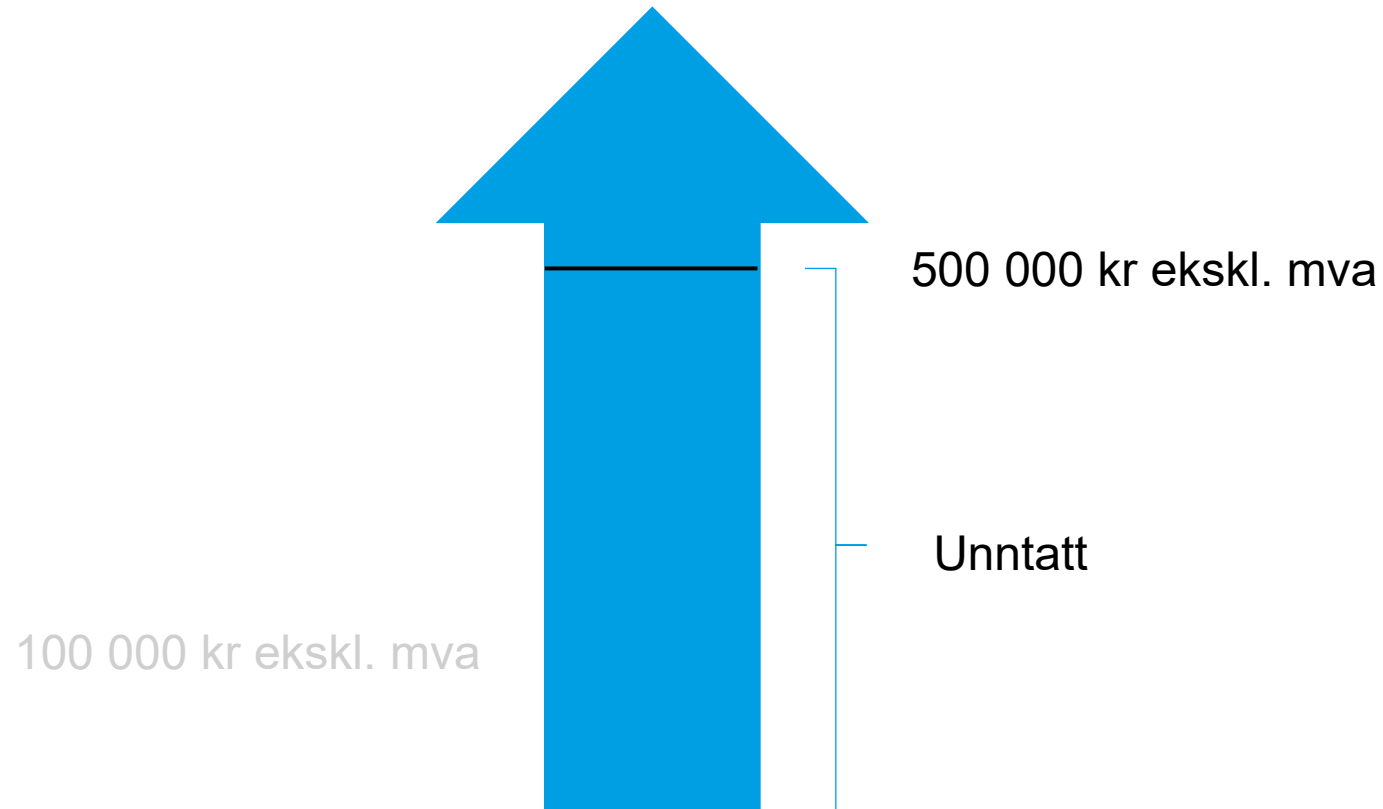

Ny formålsbestemmelse, § 1:

«Formålet med loven er å fremme **effektiv og bærekraftig bruk av samfunnets ressurser**. Med bærekraftig menes økonomisk, sosial og miljømessig bærekraft. Loven skal også bidra til at det offentlige ivaretar sikkerhets- og beredskapshensyn og opptrer på en tillitvekkende måte.»

§ 2: Ny terskel for når loven gjelder

- Høyere punkt (100 000 → 500 000 kr ekskl. mva)

Nytt sett med lovbestemmelser (15) om samfunnshensyn

5a – Plikt til å ha anskaffelsesstrategi og -rutiner

5b – Klima- og miljøhensyn

5c – Standardiserte minimumskrav- og kriterier om klima og miljø

5d – Sikkerhet og beredskap (ny)

5e – Kontraktsvilkår om lønns- og arbeidsvilkår

5f – Kontraktsvilkår om lønns- og arbeidsvilkår i bygge-, anleggs-, og renholdskontrakter

5g – Kontraktsvilkår om betaling av lønn og annen godtgjørelse via bank eller annet foretak med rett til å drive betalingsformidling

5h – Kontraktsvilkår om bruk av lærlinger

5i – Krav til kontroll

5j – Tilsyn med krav til lønns- og arbeidsvilkår

5k – Kontraktsvilkår om begrensning i antall ledd i leverandørkjeden

5l – Dokumentasjon av skatte- og avgiftsmessige forhold

5m – Menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold (ny)

5n – Universell utforming

5o – Innovasjon (ny)

5p – Sanksjoner for brudd på kontraktsvilkår om samfunnshensyn (b til m)

Regelen om 30 % vekting av klima- og miljø videreføres, men nyanseres

§ 7-9. Klima- og miljøhensyn i offentlige anskaffelser

- (1) Krav og kriterier etter denne bestemmelsen skal ha som mål å redusere anskaffelsens samlede klimaavtrykk eller miljøbelastning.
- (2) Oppdragsgiver skal vekte klima- og miljøhensyn med minimum tretti prosent.
- (3) Der oppdragsgiver angir tildelingskriteriene i prioritert rekkefølge, bør klima- og miljøhensyn være blant de tre høyest prioriterte.
- (4) Tildelingskriterier etter andre og tredje ledd kan erstattes med klima- og miljøkrav i kravspesifikasjonen, dersom det er klart at dette gir en bedre klima- og miljøeffekt og dette begrunnes i anskaffelsesdokumentene. Dersom oppdragsgiver ikke prioriterer i tråd med tredje ledd, skal det stilles klima- og miljøkrav i kravspesifikasjonen, og dette skal begrunnes i anskaffelsesdokumentene.
- (5) Forpliktelsen til å stille krav eller kriterier etter denne bestemmelsen gjelder ikke dersom anskaffelsen etter sin art har et klimaavtrykk og en miljøbelastning som er uvesentlig og dette begrunnes i anskaffelsesdokumentene.

Ny § 5b Klima- og miljøhensyn

(gjelder ikke forsyning/konsesjon)

1. Oppdragsgiver skal **ta hensyn til klima og miljø i alle anskaffelser** for å redusere anskaffelsens samlede klimaavtrykk og miljøbelastning.
2. I anskaffelser som er **kunngjøringspliktige** etter forskrifter fastsatt med hjemmel i denne loven, **skal oppdragsgiver som vokter** tildelingskriteriene **vekte** klima- og miljøhensyn med minimum tretti prosent.

Hvis oppdragsgiver angir tildelingskriteriene i prioritert rekkefølge, skal klima- og miljøhensyn være blant de tre høyest prioriterte.

Tildelingskriterier etter første og andre punkt kan erstattes eller **kombineres** med klima- og miljøkrav i kravspesifikasjonen, dersom ~~det er klart at~~ dette gir en bedre klima eller miljøeffekt. Dette skal begrunnes i anskaffelsesdokumentene.

3. Forpliktelsene etter første og andre ledd gjelder ikke dersom anskaffelsen etter sin art har et uvesentlig klimaavtrykk og miljøbelastning, eller dersom forpliktelsene går på bekostning av vesentlige interesser innenfor **helse, sikkerhet** eller **beredskap**. Dette skal begrunnes i anskaffelsesdokumentene.

Ikke ny lov, men noen forenklinger og endringer knyttet til samfunnshensyn

Nærings- og fiskeridepartementet tar sikte på at bestemmelsene om samfunnshensyn, formål, rettighetshavere og innslagspunkt vil tre i kraft 1. juli 2026. Departementet vil komme tilbake til når opphevingen av anskaffelsesloven § 4 vil tre i kraft.

Prop. 147 L

(2024–2025)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Lov om endringer i anskaffelsesloven
(samfunnshensyn mv.)

Vedtatt 5.2.26

15. mai 2025

Oppsummering

Hvilke tre ting må du vite?

- **FOA § 7-9:** Følges opp av mange. Gjelder fremdeles.
- **Sirkulære krav og kriterier:** Nye kommer snart
- **Endringene i norsk lov:** Miljø er fortsatt viktig!

Direktoratet
for forvaltning og
økonomistyring

Caroline.nilsen@dfo.no